

NAKUP KNJIŽNIČNEGA GRADIVA
LETNI NAČRT 2022

NAČRT NABAVE KNJIŽNIČNEGA GRADIVA V LETU 2022

1 Dopolnjevanje in obdelava knjižničnega gradiva

Koroška osrednja knjižnica je kot splošna knjižnica namenjena najširšemu krogu uporabnikov in zagotavlja dostopnost do knjižničnega gradiva vsakomur.

V skladu z javnim interesom na področju kulture knjižnica z nakupom novega knjižničnega gradiva omogoča optimalno ponudbo gradiva, informacij in storitev. S tem uresničuje kulturne, izobraževalne, informacijske, raziskovalne in socialne potrebe okolja, spodbuja, razvija in širi informacijsko opismenjevanje, podpira vseživljenjsko učenje in smotrno izrabo prostega časa, omogoča izgradnjo različnih zbirk in izvaja dejavnosti, ki prispevajo k razvoju pismenosti in bralne kulture.

Nabava knjižničnega gradiva poteka v skladu s priporočili in merili, ki urejajo pogoje za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe: Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice za obdobje 2018–2028, Zakon o obveznem izvodu publikacij ZOIPub (UL RS 69/2006), Pravilnik o osrednjih območnih knjižnicah (UL RS 88-4079/2003), Pravilnik o hranjenju, uporabi in izločanju obveznih izvodov publikacij, Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (UL RS 73/2013) in Pravilnik o izločanju in odpisu knjižničnega gradiva.

Cilji nakupa knjižničnega gradiva so splošna dostopnost raznovrstne in kakovostne založniške produkcije, izgradnja kakovostne knjižnične zbirke, upoštevanje okolje, posodabljanje knjižnične zbirke z vsemi vrstami gradiva, vključno z e-viri ter približevanje strokovnim priporočilom o sestavi in obsegu knjižničnih zbirk v svoji mreži knjižnic.

Knjižnica ima oblikovano politiko upravljanja knjižnične zbirke glede na vrsto knjižnice (splošna) in vsebuje različne vrste gradiva, tudi e-vire. Namenjena je vsem starostnim obdobjem, proaktivno se odziva na potrebe in interese v lokalni skupnosti ter odraža raznolikost lokalne skupnosti (jezikovno, kulturno itn.). Knjižnično gradivo uravnoteženo predstavlja različna vrednotna stališča in poglede na svet. Izbor gradiva je strokovna odločitev, ki temelji na ustreznih virih, presoji, znanju in izkušnjah.

Hkrati nabava knjižničnega gradiva poteka v skladu s strokovnimi priporočili bibliotekarske stroke in na osnovi Dokumenta o nabavni politiki. Knjižnično gradivo nabavljamo za osrednjo in vse krajevne knjižnice v knjižnični mreži. Izposojevališča pa oskrbujemo z gradivom iz premične zbirke. Z rednimi analizami spremljamo ustreznost nabave in sproti uravnavamo ugotovljena neskladja med planom in realizacijo.

Financiranje nakupa je zakonsko urejeno in zavezuje naslednje financerje: Ministrstvo za kulturo (MZK) z neposrednim pozivom za sofinanciranje in občine ustanoviteljice.

Upravljanje in oblikovanje knjižnične zbirke je zahteven in dolgoročen proces, ki sledi zakonodaji in strokovnim priporočilom in smernicam, ter se odziva na spremembe v okolju in zahteve uporabnikov. Vsebinsko bogat letni prirast prispeva h gradnji kvalitetne in uravnotežene knjižnične zbirke.

Letni prirast oblikujemo še z obveznim izvodom, darovi, zamenjavami in povečanim izborom gradiva.

1.1 Načrtovani obseg prirasta knjižničnega gradiva

Prirast knjižničnega gradiva je odvisen od števila prebivalcev (24.939, SURS, 1.7.2021), za Občine Ravne, Prevalje, Mežica, Črna, povprečne cene knjige, finančnih sredstev za nakup gradiva (občine, MK), darov, obveznega izvoda. Pomemben dejavnik je tudi ustrezno zadovoljevanje potreb potencialnih uporabnikov in njihova pričakovanja glede storitev knjižnice.

Pri načrtovanju nakupa v letu 2022 bomo upoštevali priporočene smernice, demografsko strukturo in potrebe okolja, v katerem delujejo krajevne knjižnice ter delež financiranja s strani občin ustanoviteljic, v katerih so krajevne knjižnice in izposojevališča.

Pri nabavi za osrednjo knjižnico bomo upoštevali funkcijo knjižnice kot osrednjega informacijskega in kulturnega centra. Koroška osrednja knjižnica je tudi osrednja območna knjižnica in izvaja naloge za 4 splošne knjižnice na Koroškem (glej poglavje Program dejavnosti knjižnice kot osrednje območne knjižnice-OOK).

Pri nabavi gradiva za knjižnično zbirko bomo:

- spremljali in ugotavljali potrebe potencialnih uporabnikov in njihovih pričakovanj glede storitev knjižnice in njene zbirke;
- v povezavi z izposajo in informacijsko službo, ki spremljata potrebe uporabnikov sprotno pridobivali deficitarne naslove in dopolnjevali posamezna tematska področja;
- izvajali nabavno politiko, ki je v podporo storitvam za ciljne skupine uporabnikov (uporabniki s posebnimi potrebami);
- realizirali ustrezen izbor konvencionalnega, tiskanega gradiva;
- v primernem obsegu nabavljali neknjižno gradivo, elektronske vire, AV gradivo, e-knjige na portalu Biblos in zvočne knjige Audibook;
- načrtno dopolnjevali zbirko domoznanskega gradiva;
- načrtno dopolnjevali zbirko Stripoteka;
- načrtno dopolnjevali zbirko Berem zlahka.

Knjižnica načrtuje prirast v višini 6.500 enot:

	MZK	OBČINE	DRUGO	SKUPAJ
Nakup	1.000	2.500	-	3.500
Obvezni izvod	-	-	2.500	2.500
Dar	-	-	500	500
SKUPAJ	1.000	2.500	3.000	6.500

Prirast novega gradiva načrtujemo v razmerju do 50 % leposlovnega gradiva, do 10 % neknjižnega gradiva in do 30 % gradiva za otroke in mladino, kot to določajo standardi za sestavo zbirke, upoštevali pa bomo tudi lokalne potrebe ter želje in potrebe uporabnikov. Skupaj z vsemi sredstvi (MK, občine ustanoviteljice, lastna sredstva) bomo zagotavljali dostop do nekaterih e-virov: **Biblos, Audibook, Arhiv Večera, Press Reader, Delo, Knjižničarske novice, Tax Fin Lex, EbscoHost** in nekaterih drugih naslovov periodičnega tiska.

Pri lociranju gradiva v mreži knjižnice bomo upoštevali naslednje kriterije:

- delež finančnih sredstev, zagotovljenih za nakup gradiva (MZK, občine, lastna sredstva);
- delež prebivalstva in uporabnikov knjižnice;
- dostopnost knjižničnega gradiva in informacij najširšemu krogu prebivalcev;
- osrednja knjižnica kot kulturno, izobraževalno in informacijsko središče;
- dopolnjevanje domoznanske in posebnih zbirk, Stripoteke in Berem zlahka;
- kvaliteta zbirke v posamezni krajevni knjižnici (upoštevajoč standarde za sestavo zbirke);

- prostorski pogoji posamezne krajevne knjižnice;
- potrebe uporabnikov.

Pridobljeno gradivo bo strokovno obdelano (vsebinsko in formalno v vzajemni bazi COBISS skladno z mednarodnimi standardi za obdelavo).

1.1.1 Načrtovan obseg nakupa knjižničnega gradiva

Koroška osrednja knjižnica dopolnjuje knjižnično gradivo z nakupom iz sredstev:

- Ministrstva za kulturo (MZK) z neposrednim pozivom za sofinanciranje nakupa knjižničnega gradiva v splošnih knjižnicah;
- Občine Ravne na Koroškem;
- Občine Prevalje;
- Občine Mežica;
- Občine Črna na Koroškem;
- lastnimi sredstvi.

Nakup načrtujemo v višini 3.500 enot knjižničnega gradiva, od tega do 90 % monografskih publikacij in do 10 % neknjižnega gradiva.

Na podlagi Strokovnih priporočil bo knjižnica pri izboru gradiva načrtovala prirast, ki bo v knjižnični zbirki zagotavljal 50 % naslovov strokovnega in 50 % naslovov leposlovnega gradiva. Načrtovan nakup knjižničnega gradiva bo upošteval tudi priporočeno razmerje med gradivom za otroke in mladino (30 %) in gradivom za odrasle (70 %) v kolikor nam bo to omogočala založniška produkcija. Omogočali bomo prost dostop do gradiva, izposoja e-knjig in oddaljeni dostop za uporabo elektronskih baz podatkov.

Upoštevali pa bomo tudi interese ciljnih skupin v lokalnem okolju ter želje in potrebe uporabnikov. Skupaj z vsemi sredstvi (MK, občine ustanoviteljice, lastna sredstva) bomo zagotavljali dostop do nekaterih e-virov: **Biblos in Audibook, medtem ko Tax Fin Lex, Arhiv Večera in Press Reader** pa naročamo iz sredstev MK za območnost.

Gradivo bo locirano v osrednji knjižnici, krajevnih knjižnicah in premični zbirki:

Organizacijska enota	načrtovan nakup
Ravne na Koroškem (osredja knjižnica)	1.790
Črna na Koroškem in Žerjav	430
Kotlje	127
Mežica	404
Prevalje	749
SKUPAJ	3.500

Knjižnica bo vsa prejeta sredstva Ministrstva za kulturo namenila za nakup kakovostnega knjižničnega gradiva, in sicer slovenske klasične in sodobne literature, humanistike, znanstvene in strokovne ter kakovostne prevodne literature. Od prejetih sredstev bomo 20 % namenili za nakup e-knjig in 80 % sredstev za:

- publikacije v javnem interesu, katerih izdajo sta finančno podprli Javna agencija za knjigo oz. Javna agencija za raziskovalno dejavnost;
- slovensko izvirno leposlovno klasiko in izvirna slovenska strokovna dela za mladino in odrasle;
- kakovostno otroško in mladinsko literaturo;
- zvočne knjige.

Predvidoma bo obseg nakupa iz sredstev Ministrstva za kulturo znašal 1.000 enot gradiva.

Knjige	izvodov/licenc
- v javnem interesu	430
- ponatisi	30
- kakovostne mladinske	240
- e-knjige	200
- zvočne knjige	100
SKUPAJ	1.000

Glede na razpoložljiva sredstva, se bo knjižnica trudila zagotavljati širok in kakovosten izbor knjižničnega gradiva.

Temelja kakovostne knjižnične ponudbe sta aktualnost gradiva ter prilagojenost ugotovljenim potrebam okolja. Kupovali bomo zadnje izdaje in tekoče letnice, pri kontinuiranih virih bomo kontrolirali dotok posodobitev, pri elektronskih virih pa aktualnost in uporabnost. Aktualnost gradiva bo kriterij tudi pri nadomestilih za uničene ali izgubljene izvode in pri darovih. Z rednim odpisom bomo tekoče izločali zastarelo in uničeno gradivo.

Letni načrt nakupa gradiva 2022 se bo po potrebi prilagajal. V primeru da financer – katera od občin ali Ministrstvo za kulturo iz različnih razlogov v letu 2022 ne bo zagotavljal predvidenih sredstev za nakup, bomo načrt nakupa knjižničnega gradiva v Koroški osrednji knjižnici za leto 2022 prilagodili.

1.1.2 Povečan izbor knjižničnega gradiva – obvezni izvod (območna zbirka)

Koroška osrednja knjižnica kot **osrednja območna knjižnica za Koroško** (Pravilnik o osrednjih območnih knjižnicah, UL RS, št. 88/03) prejema obvezni izvod publikacij (Zakon o obveznem izvodu publikacij, UL RS, št. 69/06 in 86/09) ter po javnem projektnem razpisu omejena sredstva Ministrstva za kulturo za nakup e-virov.

Območna zbirka je namenjena uporabnikom širšega območja z osebno izposajo, brezplačno medknjižnično izposajo in oddaljenim dostopom do informacij.

	ŠT. ENOT
Obvezni izvod	2 .500
E-viri	2

1.1.3 Nakup gradiva za zamejce

Z Neposrednim pozivom za sofinanciranje nakupa knjižničnega gradiva v splošnih knjižnicah tudi v letu 2022 načrtujemo sredstva za nakup gradiva za Slovensko študijsko knjižnico v Celovcu.

Koroška osrednja knjižnica je knjižnica, ki deluje na mejnem območju z Avstrijo, zato posebno pozornost posveča koroškim Slovencem oz. slovenski manjšini v Avstriji in je v preteklih letih za njihove potrebe s sredstvi Ministrstva za kulturo že uspešno izvajala nakup knjižničnega gradiva za **Slovensko študijsko knjižnico Celovec**, ki je največja knjižnica s slovenskim gradivom v Avstriji in zadovoljuje potrebe slovenskih uporabnikov na celotnem področju Koroške v Avstriji.

Koroška osrednja knjižnica si z nakupom za zamejce prizadeva za ohranjanje jezika slovenske manjšine v Avstriji, podpira kulturno-umetniško izražanje zamejcev v maternem jeziku ter skrbi za kulturno povezovanje z matičnim narodom.

Namen nakupa je širjenje slovenske besede med Slovenci v zamejstvu, spodbujanje branja v slovenskem jeziku ter informiranje in izobraževanje v širšem kulturnem prostoru.

Na predlog Slovenske študijske knjižnice v Celovcu je po ugotovitvah neposrednih značilnih in posebnih potreb v okolju največji poudarek na gradivu za otroke in mladino.

	ŠT. ENOT
ZAMEJCI	650

1.1.4 Darovi

Knjižnica od darov v zbirko uvršča predvsem tiste naslove, ki jih sama nima. Z darovi dopolnjujemo tudi domoznansko zbirko, v splošni zbirki pa manjkajoče naslove, ali pa jih uporabimo za zamenjavo izgubljenih ali poškodovanih izvodov.

Knjižnica ureja politiko uvrščanja darov v zbirko s posebno izjavo, ki jo uporabniki podpišejo ko gradivo darujejo. Darovano gradivo tako postane last knjižnice in lahko z njim samostojno razpolaga. Knjižnica si tako zagotovi pravico, da se samostojno odloča, ali bo darovano gradivo vključila v zbirko ali ne. Darove, ki jih knjižnica ne uvrsti v zbirko, lahko podari ali po simbolični ceni proda v bukovni.

Predvidevamo, da bomo v zbirko vključili okoli 500 enot darovanega gradiva.

	ŠT. ENOT
DAR	500

2. Izločanje, odpis in usmerjanje izločenega knjižničnega gradiva

Izločanje in odpis knjižničnega gradiva predstavlja pomemben element za izgradnjo kakovostne in učinkovite knjižnične zbirke. Uspešnost izločanja in odpisa se meri z aktualnostjo zbirke, z obratom zbirke, pa tudi z zunanjim videzom gradiva. Prav aktualnost zbirke je poleg izbora gradiva, ki ga uvrščamo v zbirko, zelo odvisna od izločanja in odpisovanja gradiva.

Na podlagi Pravilnika o izločanju in odpisu knjižničnega gradiva bomo nadaljevali z izločanjem uničenega, poškodovanega, izgubljenega (kontinuiran odpis), zastarelega in neaktualnega gradiva ter dvojnic. V prostem pristopu bo zaradi aktualnosti zbirke neaktualno gradivo delno izloženo, delno preusmerjeno v skladišče, po potrebi pa tudi v druge krajevne knjižnice v mreži. Načrtujemo odpis 5.000 enot različnega knjižničnega gradiva.

Gradivo, ki ga izločimo iz zbirke, mora knjižnica praviloma ponuditi Narodni in univerzitetni knjižnici (Slovenika), drugim knjižnicam, nato pa jih lahko podari komurkoli ali po simbolični ceni proda v bukvarni.

	ŠT. ENOT
IZLOČENO	5.000

Pripravila:

Darja Molnar, Lea Vavkan

Oddelek za nabavo in obdelavo knjižničnega gradiva